

Kontinuerlig forbedringsarbeid med utspring i klinisk praksis er et sentralt verktøy for å høyne fagligheten i norsk helsevesen

Et løft for fagligheten

Ved innføringen av sykehusreformen uttalte Sosial- og helsedepartementet at hovedintensjonen var å kombinere en klar overordnet statlig ansvars- og eierposisjon overfor sykehusene med økt lokal myndighet gjennom foretaksorganisering (1). Sykehusreformen som sådan var en reform av de strukturelle rammebetingelsene for spesialisthelsetjenesten. Nå er imidlertid tiden inne for å ta ut potensialet som ligger i bedre rammebetingelser. Vi må rette oppmerksomheten mot faglige krav, kvalitet og innhold i spesialisthelsetjenesten. Dette er temaet for årets statusrapport fra Legeforeningen.

Styrking av fagligheten betyr økt kvalitet i utredning, diagnostikk og behandling, en bedring av den såkalte profesjonelle kunnskapen. Det fordrer et godt utdanningssystem, samt tilrettelegging for videre- og etterutdanning av helsetjenestens viktigste ressurs: Helsepersonellet. I tillegg omfatter profesjonell kunnskap praktiske ferdigheter og etisk bevissthet, og det er et sterkt behov for å opprettholde en god kultur for mester-svønn-læring og fruktbare arenaer for etisk refleksjon.

Det er gjennomgående et høyt faglig nivå på norsk helsetjeneste og på norske legers profesjonelle kunnskap. Det er likevel et dilemma at vi ikke alltid gjør det vi vet vi bør gjøre. For at fagligheten skal styrkes, kreves det en forbedring av selve utøvelsen av tjenestene. Med dette mener vi at rutiner og prosesser rundt pasientbehandlingen må understøtte faglige vurderinger. Vi må omsette den profesjonelle kunnskapen til gode helsetjenester gjennom blant annet å skape sammenhengende behandlingsskjeder, trygge tjenester og en tilrettelegging av rutiner og systemer som støtter opp under god faglig virksomhet. Dette er en egen, relativt ny kunnskapsgren som kalles forbedringskunnskap.

Forbedringskunnskap er ikke like godt forankret i helsetjenesten som profesjonell kunnskap. Den retter oppmerksomheten mot å analysere systemer og prosesser, iverksette og dokumentere endring, effektivt implementere ny kunnskap, samle og utnytte lokal kunnskap, arbeide tverrfaglig og inspirere medarbeidere til å engasjere seg i endrings- og forbedringsarbeid. Vi mener at å formidle kunnskap om moderne forbedringsarbeid, er en avgjørende del av arbeidet med å styrke fagligheten i medisinsk virksomhet. Det er nødvendig for vår egen læring, for å sikre dokumenterte og trygge tjenester, og for at medisinske fremskritt kommer pasientene til gode.

Styrken i denne tilnærmingen er at den griper tak i forbedring av de praktiske sidene rundt pasientbehandling, en sammenkobling av medisinsk-faglige vurderinger med organisering, styring og regulering av helsetjenesten. Legeforeningen kan vise til svært gode resul-

tater av systematisk arbeid med forbedring ved gjennombruddsprosjektene. Eksempelvis har vårt siste gjennombruddsprosjekt innen psykisk helse blant annet kunnet vise til firedoblet økning i bruk av individuelle planer og en økning fra 4 % til 52 % i andelen som får diagnose av spesialist gjennom å implementere systematiske rutiner for diagnosesetting. Gjennombruddsprosjektene har vist at ved rasjonell og riktig bruk av spesialistkompetanse og godt teamarbeid, er det mulig å heve kvaliteten på tilbudet vesentlig. Det er fortsatt en utfordring å øke kompetansen hos helsepersonell generelt når det gjelder forbedringskunnskap. Det handler både om å tilføre fagkompetanse og å skape en god kultur for tverrfaglig forbedringsarbeid. For å motvirke at slike prosjekter ikke skal gi kun kortsiktig effekt, så må de forankres i sykehusledelsen.

Legeforeningen mener at gjennombruddsprosjektene og forbedringsarbeidet er et sentralt verktøy for å høyne fagligheten. Helse-tjenestene utgjør et komplekst system, hvor det ofte er lang vei fra tiltak i den overordnede styringen eller reguleringen til den praktiske pasientbehandlingen. Det blir dermed vanskelig å ha oversikt over konsekvensene av tiltakene, og vanskelig å vurdere treffsikkerheten i forhold til målsettingen. På samme måte fører ikke alltid tiltak på et overordnet plan til faktisk eller ønsket endring blant helsepersonell. Endring i praksis må ofte skje innenfra virksomheten selv for at denne skal ha varig og hensiktsmessig effekt. Denne metodikken bidrar til å binde sammen ulike perspektiver og ståsteder til en felles målsetting om gode helsetjenester på faglige premisser.

Legeforeningen foreslår derfor et nasjonalt løft for forbedringsarbeid med siktemål om å høyne kvaliteten ved den praktiske pasientbehandlingen. I rapporten utfordrer vi Stortinget, Helse- og omsorgsdepartementet, Sosial- og helsedirektoratet, Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten, pasientforeningene og profesjonsorganisasjonene til en felles satsing for å styrke fagligheten gjennom forbedringsarbeid i den norske helsetjenesten.

Litteratur

1. Sykehusreformen – noen eierperspektiver, Sosial- og helsedepartementet 2001.

Hans Kristian Bakke

Hans Kristian Bakke
hans.kristian.bakke@legeforeningen.no
president